

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Ερμηνεία Αποκαλυπτικών κειμένων της Καινής Διαθήκης

Ενότητα 9: Το βιβλίο της Αποκάλυψης: Α' μέρος

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη

Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

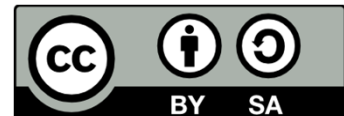

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Το βιβλίο της Αποκάλυψης: Α' μέρος

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

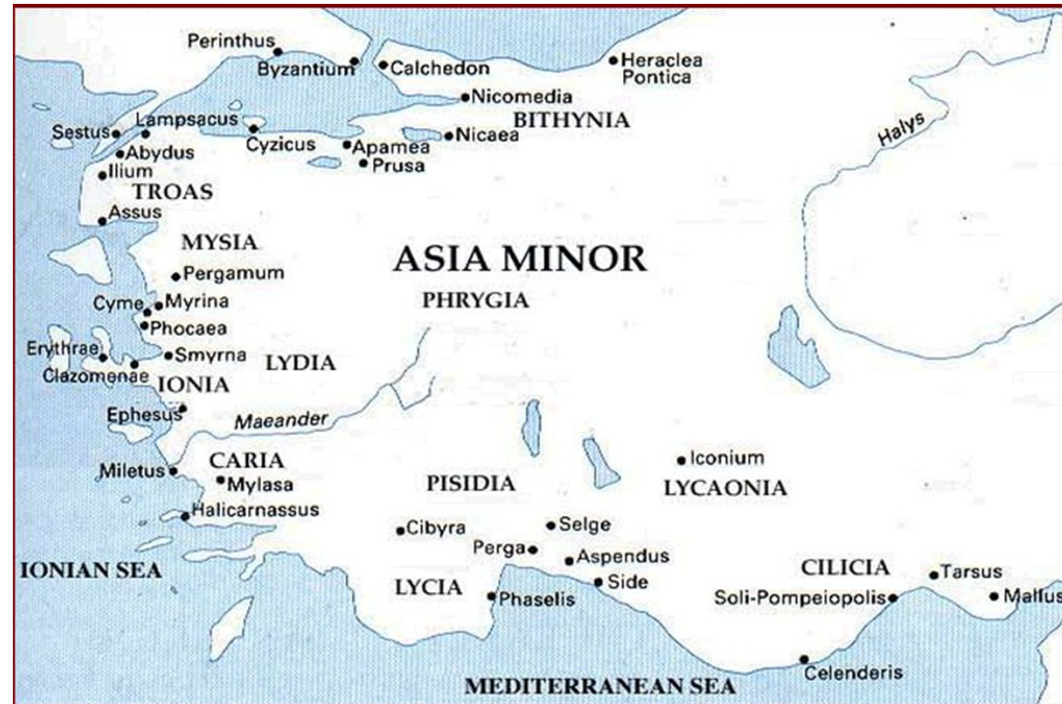
Εισαγωγική

- ▶ Ο όρος «αποκάλυψη»:
 - Αποκάλυψη για το πρόσωπο του Ιησού Χριστού.
 - Αποκάλυψη από τον Ιησού Χριστό στο δούλο του Ιωάννη.
- ▶ «Αποκάλυψις Ιωάννου»: η αποκάλυψη που έλαβε ο Ιωάννης μέσω του Ιησού Χριστού.

Τόπος συγγραφής

▶ Η Μ. Ασία

- ▶ Πηγή: http://www.womendeacons.org/history/list_asia.shtml
- ▶ (ημ. πρόσβ. 6.3.2015)

Χρόνος συγγραφής

- ▶ Εποχή του Δομιτιανού (81–96 μ.Χ.).
- ▶ Εποχή του Κλαυδίου (41–54 μ.Χ.).
- ▶ Εποχή Νέρωνα (54–68 μ.Χ.).
- ▶ Εποχή Αδριανού (117–138 μ.Χ.).

Ο συγγραφέας

- ▶ Ο Ιωάννης ο πρεσβύτερος:
 - Πρόσωπο αυθεντίας.
 - Σαφής δήλωση του ονόματός του.
 - Γνωστός στις εκκλησίες της Μ. Ασίας.

Αφορμή της συγγραφής

- ▶ Κατάσταση κρίσης:
 - Ωστόσο όχι υποχρεωτικά ένας πραγματικός διωγμός.
 - Θλίψεις προφανώς εξαιτίας της αυτοκρατορικής πίεσης (αυτοκρατορική λατρεία).
 - Σύγκρουση με τους Ιουδαίους.
 - Μνεία μαρτύρων (2,13. 6,9).
- ▶ Η ερμηνεία της παρούσας κατάστασης κι η απάντηση στην κρίση των χριστιανών.

Δομή του βιβλίου της Αποκάλυψης (Α')

- ▶ Πρόλογος (1,1–8).
- ▶ Οι επιστολές στις 7 εκκλησίες (1,9–3,22).
- ▶ Οι επτά σφραγίδες και δύο αφηγηματικές διακοπές (6,1–8,1).
- ▶ Οι επτά σάλπιγγες και δύο αφηγηματικές διακοπές (8,2–11,19).
- ▶ Τρία σημεία και μία διακοπή (12,1–15,4).
- ▶ Οι επτά φυάλες (15,5–16,21).

Δομή του βιβλίου της Αποκάλυψης (B')

- ▶ Η Βαβυλώνα κι η νέα Ιερουσαλήμ (17,1–21,8).
- ▶ Η περιγραφή της νέας Ιερουσαλήμ (21,9–22,5).
- ▶ Επίλογος (22,6–21).

Η ενότητα του βιβλίου

- ▶ Ένα σύνθετο βιβλίο.
- ▶ Στοιχεία ενοποίησης της αφήγησης:
 - Ο αριθμός 7 (επίσης 4, 12 και τα παράγωγά του).
 - Μοτίβα εμφανίζονται νωρίτερα κι αναπτύσσονται αργότερα (π.χ. φιάλη θαυμάτων 5,8/8,3–5), η πτώση της Βαβυλώνας (14,8/18).
 - Ένα ενιαίο όραμα.
 - Παράλληλα οράματα (Βαβυλών / Ιερουσαλήμ, λατρεία θηρίου / λατρεία στον θρόνο του Θεού).

Κυκλική ή γραμμική αντίληψη της ιστορίας; (Α')

- ▶ 7 σφραγίδες, 7 σάλπιγγες, 7 φυάλες: διαφορετικές στιγμές στο ιστορικό συνεχές.
 - Ωστόσο ποια η λειτουργία των δύο αφηγηματικών «διαλειμμάτων» (7,1-17. 10,1-11,14);
 - Γιατί κάποια οράματα διακόπτουν τη ροή της ιστορίας;
 - Γιατί κάποια γεγονότα επαναλαμβάνονται (π.χ. η καταστροφή της Βαβυλώνας).

Κυκλική ή γραμμική αντίληψη της ιστορίας; (B ')

- ▶ Η κυκλική ανάγνωση: ένα κοινό μοτίβο σε ολόκληρο το βιβλίο.
 - Καταστροφές.
 - Σύγκρουση των δυνάμεων του καλού και του κακού.
 - Οι επαναλαμβανόμενοι αριθμοί.
- ▶ Ένας συνδυασμός των δύο αναγνώσεων: σπειροειδής πορεία της ιστορίας.

Το θεολογικό πλαίσιο του βιβλίου (Α')

- ▶ Η προφητική συνείδηση του Ιωάννη:
 - Η αποκάλυψη στον Ιωάννη ως προφητική εμπειρία (βλ. 1,3).
 - Διακειμενική χρήση της προφητικής γραμματείας (Δαν, Ιεζ, Ησ, Ιερ, Ζαχ, Σοφ).
 - Μία αποκάλυψη με το πνεύμα της προφητείας (19,10).

Το θεολογικό πλαίσιο του βιβλίου (B ')

- ▶ Η χριστιανική λατρεία:
 - Το όραμα κατά την ημέρα του Κυρίου (1,10).
 - Ύμνοι και άσματα .
 - Η ουράνια λατρεία του Θεού και του Αρνίου στον ουρανό.

- ▶ Προφανώς προϋποθέτει τη λειτουργική ανάγνωση των κειμένων από την κοινότητα.

Το θεολογικό πλαίσιο του βιβλίου (Γ')

- ▶ Η παράδοση για τον Ιησού:
 - Η ίδια παράδοση, όπως και στα ευαγγέλια.
 - Θεώρηση όμως της ιστορίας του Ιησού με προσανατολισμό στα έσχατα (ως Μεσσίας κι ως ο Υιός του Ανθρώπου).
 - Το εσφαγμένο Αρνίο.

Το θεολογικό πλαίσιο του βιβλίου (Δ')

- ▶ Η χρήση της ΠΔ
 - 200–1000 αναφορές (έμμεσες / άμεσες στην ΠΔ) –κυρίως από τον Δανιήλ.
 - Η ΠΔ καθορίζει τη δομή του βιβλίου (βλ. το όραμα κεφ. 3–4 / Το όραμα στο Δαν 7,9–14).
 - Βασικά θέματα της ΠΔ (π.χ. ο θεός πολεμιστής, ο ιερός πόλεμος).

Παλαιά Διαθήκη & Αποκάλυψη: ένα παράδειγμα

Αποκ 15,3-4

3 Καὶ ἄδουσι τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἄρνιου λέγοντες· μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν.

4 Τίς οὐ μὴ φοβηθῆ, Κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου; Ὅτι μόνος ὄσιος, ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἤξουσι καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.

Παλαιά Διαθήκη

Εξ 15,11

Αμώς 3,13

Ιερ 10,7

Ιερ 10,7

Ψλ 86,9

Ψλ 98,2

Αποκαλυπτική ή προφητεία; (Α')

- ▶ Η Αποκάλυψη ως ένα παράδειγμα αρχαίας χριστιανικής προφητείας:
 - Το κάλεσμα του Ιωάννη στην Αποκ - κάλεσμα ενός προφήτη (Ιεζ).
 - Θεολογικά θέματα της παλαιοδιαθηκικής προφητείας (ο ρόλος του Θεού, ο ρόλος του Πνεύματος, ο ρόλος των αγγέλων, ο λόγος του Θεού).
 - Η προφητική συνείδηση του Ιωάννη.
 - Στερεότυπες φράσεις της προφητείας.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τσαλαμπούνη Αικατερίνη. «Ερμηνεία Αποκαλυπτικών κειμένων της Καινής Διαθήκης. Το βιβλίο της Αποκάλυψης: Α΄ μέρος». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS281/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Φίλιππος Γερμάνης
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό Εξάμηνο 2013-2014

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.